

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

Факультет музичного мистецтва

Кафедра естрадного та народного співу

ІСТОРІЯ І ТЕОРІЯ ВОКАЛЬНОГО ВИКОНАВСТВА

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності
025 «Музичне мистецтво», ОП «Естрадний спів»

Харків – 2023

УДК 784.03

I-90

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 9 від 29.03.2023 р.)

Рецензенти:

Манько С. Б., кандидат мистецтвознавства, зав. кафедри естрадного та народного співу
Харківської державної академії культури

Щепакін В. М. доктор мистецтвознавства, доцент кафедри теорії та історії музики
Харківської державної академії культури

Укладач:

Т. М. Теслер, старший викладач, кандидат мистецтвознавства

I-90 Історія і теорія вокального виконавства : прогр. та навч.-метод. матеріали до курсу для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти зі спеціальності 025 «Музичне мистецтво», спеціалізації «Естрадний спів» / М-во культури та інформ. політики України, Харків. держ. акад. культури, Ф-т музич. мистецтва, Каф. естрадного та нар. співу ; [уклад. Т. М. Теслер]. Харків : ХДАК, 2023. 22 с.

Зміст курсу розкриває історико-теоретичні основи вокального виконавства, західноєвропейські та вітчизняні вокальні школи; виконавське мистецтво видатних вокалістів зарубіжної та української сцен, формування та становлення естрадного вокального жанру.

Для викладачів, бакалаврів спеціальності 025 «Музичне мистецтво», спеціалізації «Естрадний спів», для слухачів системи підвищення кваліфікації та післядипломної освіти.

УДК 784.03(073)

© Харківська державна академія культури, 2023 р.
© Теслер Т. М., 2023 р.

I. Опис навчальної дисципліни «Історія і теорія вокального виконавства»

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна / освітньо-наукова програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань - 02 Культура і мистецтво	Обов'язкова	
	Спеціальність - 025 Музичне мистецтво Естрадний спів		
Загальна кількість годин – 120	Освітньо-професійна / освітньо-наукова програма	Рік підготовки:	
			1-й
Тижневих годин для навчання: аудиторних – 4,5 самостійної роботи здобувача - 80	перший (бакалаврський) / рівень вищої освіти	Семестр	
			2-й
		Лекції	
			36 год.
		семінарські	
			4 год.
		Самостійна робота	
			80 год.
		Вид контролю: екзамен	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить: для навчання – 40/80

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – є розвиток знань та умінь, необхідних для майбутньої фахової діяльності бакалавра музичного мистецтва; надання історико-теоретичної бази у галузі вокального виконавства майбутнім артистам-вокалістам для їх подальшої кваліфікованої професійної діяльності; ознайомлення здобувачів з основними вокальними стилями та вокальними школами; вивчення виконавського мистецтва видатних вокалістів зарубіжної та української сцен; ознайомлення з основними етапами формування та становлення естрадного вокального жанру; розширення музично-історичного круговиду здобувачів; виховання фахівців високого рівня, відповідно кваліфікації «бакалавр» (з кваліфікаційним рівнем «артист-вокаліст (соліст)»).

III Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності	ЗК 1 Здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово.
	ЗК 2 Знання та розуміння предметної області та

	<p>розуміння музично-професійної діяльності.</p> <p>ЗК 3 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 4 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 5 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 7 Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 8 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 9 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 11 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК 12 Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК 14 Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 18 Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, осмислювати власний досвід та передавати його іншим у процесі викладання.</p>
Фахові компетентності	<p>СК 3 Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.</p> <p>СК4 Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.</p> <p>СК 5 Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.</p> <p>СК 6 Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.</p> <p>СК 7 Здатність володіти науково-аналітичним апаратом, використовувати професійні знання у практичній діяльності.</p> <p>СК 10 Здатність застосовувати базові знання провідних музичнотеоретичних систем та концепцій.</p> <p>СК 11 Здатність оперувати професійною термінологією в сфері фахової діяльності вокаліста (виконавця / викладача).</p> <p>СК 12 Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.</p> <p>СК 17 Здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології виконавської, педагогічної діяльності.</p> <p>СК 18 Здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці.</p> <p>СК 24 Здатність оперативно застосовувати знання, вміння та навички у педагогічній роботі в</p>

	вокальному класі в процесі формування естетичних поглядів та художніх смаків.
--	---

Програмні результати навчання (відповідно до освітньо-професійної / освітньо-наукової програми).

ПРН	<p>РН 3 Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності.</p> <p>РН 4 Аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту.</p> <p>РН 5 Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.</p> <p>РН 6 Демонструвати спроможність до досягнення історико-теоретичних проблем в галузі музичного мистецтва та виконання самостійної роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати і аргументувати власну позицію</p> <p>РН 7 Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.</p> <p>РН 8 Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.</p> <p>РН 11 Застосовувати теоретичні знання з теорії та історії вокального виконавства, стилів та напрямів естрадної музики у вокально-виконавській та педагогічній діяльності.</p> <p>РН 12 Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.</p> <p>РН 13 Вміти здійснювати педагогічну діяльність.</p> <p>РН 14 Використовувати на професійному рівні методи та прийоми викладання вокалу.</p> <p>РН 15 Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.</p> <p>РН 17 Демонструвати аргументовані знання з особливостей музичних стилів різних епох.</p> <p>РН 24 Володіти методами опрацювання методичної літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу для подальшої розробки методики викладання фахових дисциплін.</p>
-----	---

Основний засіб діагностики успішності навчання — екзамен.

Оцінювання знань здійснюється за 100 бальною рейтинговою шкалою. Основним критерієм успішності вивчення здобувачем освіти навчальної дисципліни є отримання ним не менш як 60 балів зі 100 за сукупністю усіх видів робіт: складання підсумкового іспиту, участь у лекційних заняттях, відповіді на семінарах, виконання завдань для самостійної роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання:

1. Високий рівень знання матеріалу курсу (90–100 балів, А, відмінно):
 - вільне володіння понятійним апаратом,
 - вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на різні питання;

- високий рівень виконання програмних завдань.
- 2. Достатньо високий рівень знання матеріалу курсу (74–89 балів, С, В, добре):
 - добре володіння основними термінами і поняттями,
 - досить вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на основні питання;
 - добрий рівень виконання програмних завдань.
- 3. Посередній рівень знання матеріалу курсу (60–73 балів, D, E, задовільно):
 - посередній рівень володіння основними термінами і поняттями,
 - недостатньо вільна орієнтація в матеріалі курсу і здатність відповісти на окремі питання;
 - посередній рівень виконання програмних завдань.
- 4. Незадовільний рівень з можливістю повторного складання (35–59 балів, FХ, незадовільно):
 - незнання окремих термінів та понять,
 - незнання основного матеріалу курсу і неспроможність відповісти на більшість питань;
 - незадовільний рівень виконання окремих програмних завдань.
- 5. Незадовільний рівень з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (0–34 бали, F, незадовільно):
 - незнання основних термінів та понять,
 - незнання матеріалу курсу і неспроможність відповісти на питання;
 - нездатність до виконання більшості програмних завдань.

IV. Зміст і структура дисципліни

Структура навчальної дисципліни складається з 2-х розділів, які охоплюють 9 тем, пов'язаних між собою змістовими складовими:

Розділ 1. Історія вокального виконавства в країнах західної Європи та США (4 теми);

Розділ 2. Історія українського вокального мистецтва (5 тем).

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзамену. Передбачено рубіжні етапи контролю у формі усного опитування, тестування, рефератів, презентацій, ділових ігор, кейсів, якості виконання самостійної роботи тощо.

V. Тематичний план курсу

(денна форми навчання)

Назви тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		С	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1						
Відомості з акустики, фізіології, психології						
1. Історичний огляд розвитку вокального виконавства в країнах Західної Європи від найдавніших часів до початку XVII ст.	10	4				9
2. Мистецтво вокального виконавства в Італії, Франції, Німеччині.	15	4				8
3. Розвиток вокального виконавства в жанрах оперети та мюзиклу в західноєвропейських країнах	10	4				9

4.Формування та розвиток естрадного вокального виконавства в західноєвропейських країнах у XIX – XX ст.	15	4	2			9
Разом	55	16	2			35
Розділ 2. Історія українського вокального мистецтва						
5.Історичний огляд розвитку мистецтва співу в Україні від найдавніших часів до середини XVII ст.	14	4				9
6.Мистецтво вокального виконавства першої половини XIX ст. в Україні.	10	4	2			9
7.Розквіт вокального мистецтва в Україні на початку XX ст.	16	4				9
8.Розвиток українського вокального виконавства (1917–1991 рр.). Досягнення вокального мистецтва в Україні.	10	4				9
9.Формування та становлення естрадного вокального виконавства в Україні на початку XXI ст.	10	4				9
Разом	65	20	2			45
Усього годин	120	36	4			80

VI. Зміст курсу

Розділ 1. ІСТОРІЯ ВОКАЛЬНОГО ВИКОНАВСТВА В КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ ТА США

Тема 1. Історичний огляд розвитку вокального виконавства в країнах Західної Європи від найдавніших часів до початку XVII ст.

Відстеження та засвоєння основних шляхів розвитку та характерних ознак мистецтва вокального виконавства в західноєвропейських країнах від найдавніших часів до початку XVII ст., з'ясування значення культурної та музичної спадщини античного, середньовічного та ренесансного періоду для розвитку вокального мистецтва європейської традиції в цілому.

Тема 2. Мистецтво вокального виконавства в Італії, Франції, Німеччині.

Засвоєння історії створення та становлення жанру опери, визначення основних етапів розвитку італійського, французького та німецького мистецтва вокального виконавства, вивчення творчих біографій найвидатніших європейських співаків, визначення їх творчого внеску в розвиток вокального мистецтва та вокальної педагогіки як науки, оволодіння навичками історико-теоретичного аналізу вокального художньо-виконавського аудіоматеріалу.

Тема 3. Розвиток вокального виконавства в жанрах оперети та мюзиклу в західноєвропейських країнах.

Засвоєння основних шляхів формування і розвитку оперети та мюзиклу в другій половині XIX – XX ст. у західноєвропейських країнах, визначення характерних ознак мистецтва вокального виконавства в даних жанрах, ознайомлення з творчими біографіями найвидатніших представників цих музично-сценічних видів мистецтва.

Тема 4. Формування та розвиток естрадного вокального виконавства в західноєвропейських країнах у XIX – на початку XX ст.

Засвоєння основних шляхів розвитку та визначення характерних ознак естрадного вокального виконавства в XIX – на початку XX ст. у західноєвропейських країнах, ознайомлення з творчими біографіями найвидатніших представників естрадного вокального жанру даного періоду.

Семінарське заняття: Основні шляхи розвитку музично-театральної та вокальної культури в Україні в другій половині XIX ст. – 2 год.

Розділ 2. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВОКАЛЬНОГО ВИКОНАВСТВА

Тема 5. Історичний огляд розвитку мистецтва співу в Україні від найдавніших часів до середини XVII ст.

Відстеження та засвоєння основних шляхів розвитку та характерних ознак мистецтва співу в Україні від найдавніших часів до середини XVII ст., з'ясування значення культурної та музичної спадщини даного історичного періоду для розвитку українського вокального мистецтва.

Тема 6. Мистецтво вокального виконавства першої половини XIX ст. в Україні

Засвоєння основних шляхів розвитку та визначення характерних ознак вітчизняного вокального виконавства першої половини XIX ст., ознайомлення з творчими біографіями найвидатніших представників вокального мистецтва даного періоду, з'ясування значення їх творчості для розвитку українського вокального мистецтва.

Семінарське заняття: Основні шляхи розвитку та характерні риси мистецтва вокального виконавства в Україні за періоду (1917–1991 рр.). Найвидатніші представники сучасного українського вокального мистецтва.

Тема 7. Розквіт вокального мистецтва в Україні на початку XX ст.

Творчі біографі найвидатніших представників української національної вокальної школи початку XX ст., з'ясування значення їх творчості для розвитку світового вокального мистецтва, оволодіння навичками історико-теоретичного аналізу вокального художньо-виконавського аудіоматеріалу.

Тема 8. Розвиток українського вокального виконавства періоду (1917–1991 рр.). Досягнення вокального мистецтва в Україні.

Формування власного дослідницького досвіду у здобувачів для практичного застосування історико-теоретичних знань у процесі роботи над рефератом, засвоєння основних шляхів розвитку мистецтва вокального виконавства в Україні (1917–1991), визначення характерних ознак українського вокального мистецтва, ознайомлення з творчими біографіями найвидатніших представників української національної вокальної школи, з'ясування значення їх творчості для розвитку світового вокального мистецтва та розвитку національних вокально-педагогічних шкіл.

Тема 9. Формування та становлення естрадного вокального виконавства в Україні на початку XXI ст.

Засвоєння основних шляхів формування та становлення естрадного вокального виконавства в Україні на початку XXI ст., визначення його характерних ознак, вивчення творчості найвидатніших представників естрадного вокального жанру даного періоду, оволодіння навичками історико-теоретичного аналізу вокального художньо-виконавського аудіоматеріалу.

VII. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ

Тема: Історичний огляд розвитку вокального виконавства в країнах Західної Європи від найдавніших часів до початку XVII ст.

Самостійна робота: Основні шляхи формування та розвитку мистецтва співу в західноєвропейських країнах від найдавніших часів до початку XVII ст.

Мета: відстеження та засвоєння основних шляхів розвитку та характерних ознак мистецтва вокального виконавства в західноєвропейських країнах від найдавніших часів до початку XVII ст., з'ясування значення культурної та музичної спадщини античного, середньовічного та ренесансного періоду для розвитку вокального мистецтва європейської традиції в цілому.

Завдання:

1. Визначити характерні риси мистецтва співу в добу Античності.

2. Проаналізувати значення культурної та музично-літературної спадщини Давньої Греції та Давнього Риму для загального історичного розвитку музичного мистецтва європейської традиції.

3. Визначити характерні риси мистецтва співу в країнах Західної Європи в добу Середньовіччя.

4. Визначити основні ознаки мистецтва вокального виконавства в західноєвропейських країнах в епоху Ренесансу.

5. Користуючись літературою з теми, знайти відповіді на такі запитання:

- Музичні конкурси-змагання в Давній Греції та Давньому Римі.
- Середньовічне мистецтво трубадурів, труверів, міннезінгерів.
- Світські вокальні жанри епохи Відродження в країнах Західної Європи.

Література: [10, 11, 14].

Тема: Мистецтво вокального виконавства в Італії

Семінарське заняття: *Розвиток вокального мистецтва в Італії в XVII – на початку XXI ст.*

Мета: засвоєння історії створення та становлення жанру опери, визначення основних етапів розвитку італійського мистецтва вокального виконавства, вивчення творчих біографій найвидатніших італійських співаків, визначення їх творчого внеску в розвиток вокального мистецтва та вокальної педагогіки як науки, оволодіння навичками історико-теоретичного аналізу вокального художньо-виконавського аудіоматеріалу.

Питання:

1. Діяльність Флорентійської камерати (*CamerataFiorenta*) наприкінці XVI – початку XVII ст.

2. Характерні риси Венеціанської оперної школи, її видатні представники.

3. Характерні риси Неаполітанської оперної школи, її видатні представники.

4. Значення мистецтва сопраністів для розвитку європейського вокального виконавства.

5. Найвеличніші співаки епохи класичного бельканто (перша половина XIX ст.).

6. Видатні вердівські співаки-актори.

7. Утвердження вердівсько-веристського виконавського стилю в творчості композиторів і співаків кінця XIX – початку XX ст.

8. «Історичні голоси» Е. Карузо і Т. Руффо.

9. Історико-теоретичний аналіз вокального художньо-виконавського аудіоматеріалу до теми.

Література: [10, 11, 14].

Самостійна робота: *Основні етапи розвитку італійського вокального мистецтва, його найвидатніші творчі персоналії.*

Мета: засвоєння основних шляхів розвитку та характерних ознак мистецтва вокального виконавства в Італії XVII – на початку XXI ст., ознайомлення з творчими біографіями видатних представників італійської вокальної школи, з'ясування значення їх творчості для розвитку світового вокального мистецтва.

Завдання:

1. Дати визначення поняття *drama per musica*.

2. Проаналізувати роль К. Монтеверді у формування італійської вокальної школи «*belcanto*».

3. З'ясувати джерела виникнення жанру комічної опери в Італії.

4. Дати визначення поняттям *Opera-seriata* та *opera-buffa*.

5. Проаналізувати характерні риси мистецтва вокальної імпровізації в оперному виконавстві наприкінці XVII–XVIII ст.

6. Охарактеризувати виконавську творчість видатних співаків-сопраністів Каффареллі, Фаріеллі, Л. Маркесі.

7. Охарактеризувати виконавську творчість видатних співаків XIX ст. А. Каталані, Дж. Пасті, Дж. Грізі, Дж. Рубіні, А. Тамбуріні, Л. Лаблаша та з'ясувати її значення для розвитку світового вокального мистецтва.

8. Користуючись літературою з теми, знайти відповіді на такі запитання:

- Значення творчості Дж. Верді для розвитку світового вокального мистецтва.
- Театр «Ла Скала» – центр світової оперної культури.
- Значення творчості великих італійських співаків Е. Карузо і Т. Руффо для розвитку світового вокального мистецтва.

9. Надати характеристики основних рис вокального виконавства веристського напрямку.

10. Охарактеризувати виконавську творчість видатних італійських співаків першої половини XX ст. А. Галлі-Курчі, Т. Даль Монте, Б. Джильї, Е. Пінца, Дж. Лаурі-Вольпі.

11. Охарактеризувати виконавську творчість видатних співаків другої половини XX ст. Т. Гоббі, М. дель Монако, Л. Паваротті, Р. Тебальді, Ф. Коссотто, М. Френі.

Література: [10, 11, 14].

Тема: Мистецтво вокального виконавства у Франції

Самостійна робота студентів: *Розвиток вокального мистецтва у Франції в XVII – на початку XXI ст.*

Мета: засвоєння основних шляхів розвитку мистецтва вокального виконавства у Франції XVII – на початку XXI ст., визначення характерних ознак французького вокального мистецтва, ознайомлення з творчими біографіями найвидатніших представників французької вокальної школи, з'ясування значення їх творчості для розвитку світового вокального мистецтва.

Завдання:

1. Визначити роль класичного театру Франції XVII ст. у формуванні французької оперної школи.

2. Дати визначення жанру «ліричної трагедії».

3. Визначити характерні ознаки французької класичної опери.

4. Визначити вимоги Ж. Б. Люллі до оперних співаків.

5. Користуючись літературою з теми, знайти відповіді на такі запитання:

- «Війна буфонів» у Парижі.
- Оперна реформа Х. В. Глюка.
- Значення опери «Кармен» Ж. Бізе для розвитку вокального виконавства Франції.

6. Окреслити основні ознаки жанру «велика опера».

7. Охарактеризувати основні риси виконавської творчості та визначити внесок у розвиток світового вокального мистецтва видатних співаків М. Фалькон, М. Малібран, П. Віардо-Гарсія, А. Нуррі, Ж. Дюпре.

8. Дати визначення жанру *Operalyrique* (друга половина XIX ст.).

9. Охарактеризувати виконавську творчість визначних французьких співаків другої половини XIX – початку XX ст. С. Галлі-Мар'є, Ж. Л. Лассалья, В. Мореля, Ж.–Ф. Дельмаса, Е. Кальве.

10. Охарактеризувати виконавську творчість видатних французьких співаків XX ст. М. Робен, Д. Дюваль, Р. Креспєн.

Література: [10, 11, 14].

Тема: Мистецтво вокального виконавства в Німеччині

Самостійна робота: *Розвиток вокального мистецтва в Німеччині в XVII – на початку XXI ст.*

Мета: формування власного дослідницького досвіду в студентів для практичного застосування історико-теоретичних знань у процесі роботи над рефератом, засвоєння

основних шляхів розвитку мистецтва вокального виконавства в Німеччині XVII – на початку XXI ст., визначення характерних ознак німецького вокального мистецтва, ознайомлення з творчими біографіями найвидатніших представників німецької вокальної школи, з'ясування значення їх творчості для розвитку світового вокального мистецтва.

Завдання:

1. Музично-сценічне мистецтво Німеччини XVII – першої половини XVIII ст.
2. Вокально-сценічне мистецтво «Театру Моцарта» (друга половина XVIII ст.).
3. Видатні майстри мистецтва вокального виконавства Німеччини
Е. Шиканедер, І. Фогль, Ю. Штокхаузен.
4. Видатні німецькі співачки Г. Зонтаг, В. Шредер-Деврієнт, М. Маркезі.
5. Німецька романтична пісня *lied*.
6. Німецька романтична опера початку XIX ст.
7. Р. Вагнер – великий реформатор оперного мистецтва.
8. Перші знамениті виконавці опер Р. Вагнера (друга половина XIX ст.).
9. Видатні представники німецької вокальної – Л. Слезак, Ф. Шорр, Р. Таубер,
М. Лоренц.
10. Видатні німецькі співачки ЛоттеЛеман, Х. Вільдбрунн, Е. Шварцкопф.
11. Д. Фішер-Дискау та Т. Адам – визначні представники німецького вокального мистецтва XX ст.
12. Найвизначніші австрійсько-німецькі музичні фестивалі.

Література: [10, 11, 14].

Тема: Розвиток вокального виконавства в жанрах оперети та мюзиклу в західноєвропейських країнах

Самостійна робота: *Основні етапи формування та розвитку мистецтва вокального виконавства в жанрах оперети і мюзиклу в країнах Західної Європи в другій половині XIX – XX ст.*

Мета: засвоєння основних шляхів формування і розвитку оперети та мюзиклу в другій половині XIX – XX ст. у західноєвропейських країнах, визначення характерних ознак мистецтва вокального виконавства в даних жанрах, ознайомлення з творчими біографіями найвидатніших представників цих музично-сценічних видів мистецтва.

Завдання:

1. Визначити витоки жанру «оперета», дати його визначення.
2. Проаналізувати історію розвитку оперети в країнах Західної Європи.
3. Охарактеризувати основні риси класичної «паризької» оперети.
4. Надати характеристики основних рис віденської класичної оперети.
5. Визначити провідні риси «неовіденської» оперети першої половини XX ст.
6. Проаналізувати історію розвитку англійської оперети.
7. Охарактеризувати основні риси «берлінської» оперети першої половини XX ст.
8. Охарактеризувати виконавську творчість видатних співаків-акторів західноєвропейської оперети другої половини XIX – першої половини XX ст.
9. Користуючись літературою з теми, знайти відповіді на такі запитання:
 - Визначення жанру «мюзикл».
 - Характерні риси жанру «мюзикл».
 - Характерні риси співу в мюзиклі.
 - Основні риси сучасного західноєвропейського кіномюзиклу.

Література: [10, 11, 19, 20, 21, 22, 40, 51].

Тема: Формування та розвиток естрадного вокального виконавства в західноєвропейських країнах у XIX – на початку XX ст.

Самостійна робота: *Основні шляхи формування та розвитку естрадного вокального виконавства в країнах Західної Європи в XIX – на початку XX ст.*

Мета: засвоєння основних шляхів розвитку та визначення характерних ознак естрадного вокального виконавства в ХІХ – на початку ХХ ст. у західноєвропейських країнах, ознайомлення з творчими біографіями найвидатніших представників естрадного вокального жанру даного періоду.

Завдання:

1. Користуючись літературою з теми, знайти відповіді на такі запитання:
 - Пісенні товариства у Франції на початку ХІХ ст.
 - Роль П. Беранже в розвитку пісенного жанру.
 - Співацькі товариства «гогетт».
2. Охарактеризувати основні риси розвитку естрадних жанрів у Франції періоду Другої імперії.
3. Визначити характерні риси розвитку кафе-концертів та кафешантанів другої половини ХІХ ст.
4. Охарактеризувати виконавську творчість визначних французьких естрадних співачок А. Жюдік та Терези.
5. Дати визначення поняття «мюзик-хол».
6. З'ясувати роль Ч. Мортон у виникненні мюзик-холу як виду естрадного театру.
7. Проаналізувати історію розвитку західноєвропейського мюзик-холу.
8. З'ясувати індивідуальні жанрові особливості мюзик-холу в різних європейських країнах.
9. Проаналізувати значення винаходу фонографа для розвитку мистецтва естрадного вокального виконавства.
10. Охарактеризувати виконавську творчість видатної французької співачки кінця ХІХ – початку ХХ ст. І. Гільбер.

Література: [10, 11, 14].

Тема: Музично-сценічне та пісенне мистецтво США. Американський мюзикл

Семінарське заняття: *Розвиток вокального виконавства в музично-сценічних та пісенних жанрах в США.*

Мета: засвоєння історії розвитку мистецтва вокального виконавства в музично-сценічних та пісенних жанрах в США у ХVІІІ–ХХ ст., визначення характерних ознак вокального виконавства в даних жанрах, вивчення творчості видатних американських співаків, оволодіння навичками історико-теоретичного аналізу вокального художньо-виконавського аудіоматеріалу.

Питання:

1. Особливості формування музично-пісенної культури США в ХVІІІ ст.
2. Роль музичної культури американських негрів у розвитку музики США в цілому.
3. Популярні музично-сценічні жанри другої половини ХІХ ст. в США.
4. Характеристика розвитку американської «індустрії розваг» на початку ХХ ст.
5. Розвиток жанру «мюзикл» у США в ХХ ст.
6. Провідні актори-співаки американського мюзиклу ХХ ст.
7. Жанрові різновиди американської пісні.
8. Творчість видатних американських виконавців пісенного жанру ХХ ст.
9. Історико-теоретичний аналіз вокального художньо-виконавського аудіоматеріалу до теми.

Література: [10, 11, 19, 20, 21, 22, 40, 51].

Самостійна робота: *Основні шляхи формування та розвитку музично-сценічного та пісенного мистецтва США в ХVІІІ – ХХ ст.*

Мета: засвоєння основних шляхів розвитку та визначення провідних рис музично-сценічного та пісенного виконавства в ХVІІІ–ХХ ст. у США, з'ясування характерних ознак американського мюзиклу, ознайомлення з творчими біографіями найвидатніших представників жанрів.

Завдання:

1. Проаналізувати історію розвитку музичної культури США в XVIII ст.
2. З'ясувати роль гастролей англійських труп у XVIII ст. для розвитку американської музичної культури.
3. Проаналізувати характерні риси пісенного мистецтва американських негрів.
4. Визначити терміни «мінстрел-шоу» та «плавучий театр».
5. Дати визначення понять «верайеті-шоу», «екстраваганца».
6. Проаналізувати історію розвитку американської оперети.
7. Окреслити характерні риси «музичної комедії Бродвея».
8. Визначити головні ознаки американського мюзиклу XX ст.
9. Охарактеризувати виконавську творчість відомих американських актрис-співачок Дж. Гарленд, Н. Вуд, Б. Стрейзанд, Л. Мінеллі.
10. Охарактеризувати виконавську творчість видатних американських співаків П. Робсона, В. Гатрі, П. Сігера та з'ясувати її значення для розвитку пісенного мистецтва США.
11. Охарактеризувати творчість Б. Ділана та з'ясувати її значення для розвитку світової рок-музики.

Література: [10, 11, 19, 20, 21, 22, 40, 51].

Розділ 2. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОГО ВОКАЛЬНОГО ВИКОНАВСТВА

Тема: Історичний огляд розвитку мистецтва співу в Україні від найдавніших часів до середини XVII ст.

Самостійна робота: *Основні шляхи формування та розвитку мистецтва співу в Україні від найдавніших часів до середини XVII ст.*

Мета: відстеження та засвоєння основних шляхів розвитку та характерних ознак мистецтва співу в Україні від найдавніших часів до середини XVII ст., з'ясування значення культурної та музичної спадщини даного історичного періоду для розвитку українського та російського вокального мистецтва.

Завдання:

1. Визначити характерні риси мистецтва співу в Київській Русі.
2. З'ясувати характерні ознаки знаменного розспіву.
3. Визначити характерні риси мистецтва «рядового» співу на Україні.
4. Окреслити характерні риси української шкільної драми та визначити роль співу у виставах шкільного театру.
5. Дати визначення поняття «кант».
6. Проаналізувати значення давньоруської музично-поетичної творчості для загального історичного розвитку українського вокального мистецтва.
7. Користуючись літературою з теми, знайти відповіді на такі запитання:
 - Роль братських шкіл у розвитку музичної освіти на Україні (з кінця XVI ст.).
 - Духовний та світський кант – значне досягнення вокальної музики XVII ст.

Література: [1, 3, 7, 8, 10, 12, 17].

Тема: Розвиток мистецтва вокального виконавства в «Новий період» в Україні

Самостійна робота: *Основні шляхи розвитку та характерні риси мистецтва вокального виконавства в Україні середини XVII – початку XIX ст.*

Мета: засвоєння основних шляхів розвитку та характерних ознак мистецтва співу в Україні у «Новий період», визначення основних рис українського вокального виконавства, ознайомлення з творчими біографіями найвидатніших представників вітчизняної вокальної школи, з'ясування значення їх творчості для розвитку українського вокального мистецтва.

Завдання:

- Пісенна творчість визначного українського поета, філософа, музиканта Г. Сковороди.

- Значення діяльності українських церковних хорів, Києво-Могилянської академії, музичних класів Харківського колегіуму у формуванні професійних співаків.

- Народна лялькова вертепна драма.

- Світські жанри камерної вокальної лірики XVIII ст.

1. Визначити роль співу в історичній драмі в українському шкільному театрі першої половини XVIII ст.

2. Окреслити характерні риси впливу української музичної культури в другій половині XVII – першої половини XVIII ст.

3. Дати визначення поняття «галантна пісня».

4. З'ясувати роль кріпацьких театрів другої половини XVIII ст. у розвитку вітчизняного вокального мистецтва

5. Охарактеризувати виконавську творчість видатних співаків кінця XVIII – початку XIX ст. А. Крутицького, Я. Воробйова, П. Злова.

Література: [1, 3, 7, 8, 10, 12, 17].

Тема: Мистецтво вокального виконавства першої половини XIX ст. в Україні

Самостійна робота: *Основні шляхи розвитку мистецтва вокального виконавства в Україні в першій половині XIX ст.*

Мета: засвоєння основних шляхів розвитку та визначення характерних ознак вітчизняного вокального виконавства першої половини XIX ст., ознайомлення з творчими біографіями найвидатніших представників вокального мистецтва даного періоду, з'ясування значення їх творчості для розвитку українського вокального мистецтва.

Завдання:

1. Охарактеризувати характерні риси розвитку української опери на початку XIX ст.

2. Окреслити характерні риси водевільного жанру на українській сцені на початку XIX ст., вказати його видатних виконавців.

3. Визначити характерні ознаки міської побутової пісні та побутового романсу першої половини XIX ст.

4. Охарактеризувати виконавську творчість та розкрити її значення для розвитку вітчизняного вокального мистецтва визначних українських співаків XIX ст. М. Іванова та С. Гулака-Артемівського.

5. Дати визначення поняття «пісня-романс».

6. Користуючись літературою з теми, знайти відповіді на такі запитання:

- Вплив творчості І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка, Т. Шевченка на розвиток музично-сценічної та вокальної культури України.

- Український музично-драматичний театр першої половини XIX ст.

7. Визначити характерні риси вокального виконавства в українському музично-драматичному театрі першої половини XIX ст.

Література: [1, 3, 7, 8, 10, 12, 17].

Тема: Розвиток вокальної та музично-театральної культури в Україні в другій половині XIX ст.

Самостійна робота: *Основні шляхи розвитку музично-театральної та вокальної культури в Україні в другій половині XIX ст.*

Мета: засвоєння основних шляхів розвитку та визначення характерних ознак вокальної та музично-театральної культури в Україні в другій половині XIX ст., ознайомлення з творчими біографіями найвидатніших представників вокального і музично-театрального мистецтва даного періоду, визначення їх творчого внеску в розвиток вокального мистецтва та вокальної педагогіки як науки.

Завдання:

1. Проаналізувати формування характерних рис національної української вокально-виконавської школи в другій половині XIX ст.
2. З'ясувати значення проведення реформи управління оперними театрами у 1882 р. для розвитку вітчизняного вокального мистецтва.
3. Користуючись літературою з теми, знайти відповіді на такі питання:
 - Значення опери С. Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм» для розвитку української національної оперної школи.
 - Значення оперної та камерної вокальної творчості М. Лисенка для розвитку української національної вокальної школи.
 - Розвиток концертного життя на Україні в другій половині XIX ст.
4. З'ясувати значення імперської політики царизму на Україні для національної вокальної культури.
6. Розкрити значення діяльності українського музично-драматичного театру кінця XIX ст. для розвитку української національної вокальної культури.
7. Визначити провідні жанри українського музично-драматичного театру кінця XIX ст.
8. Визначити роль корифеїв українського музично-драматичного театру в розвитку національного мистецтва вокального виконавства.
9. Охарактеризувати виконавську творчість провідних акторів-співаків українського музично-драматичного театру кінця XIX ст. та розкрити її значення для розвитку вітчизняної музично-театральної культури.

Література: [1, 3, 7, 8, 10, 12, 17].

Тема: Розквіт вокального мистецтва в Україні на початку XX ст.

Семінарське заняття: *Найвидатніші творчі персоналії вокальної культури України на початку XX ст.*

Мета: вивчення творчих біографій найвидатніших представників української національної вокальної школи початку XX ст., з'ясування значення їх творчості для розвитку світового вокального мистецтва, оволодіння навичками історико-теоретичного аналізу вокального художньо-виконавського аудіоматеріалу.

Питання:

1. Визначні українські співаки О. Мишуга і М. Менцинський на вітчизняних та зарубіжних сценах.
2. Велика українська співачка-актриса С. Крушельницька.
3. І. Алчевський – натхненний майстер вокалу.
4. Історико-теоретичний аналіз вокального художньо-виконавського аудіоматеріалу до теми.

Література: [1, 3, 7, 8, 10, 12, 17].

Самостійна робота: *Основні шляхи розвитку та характерні риси мистецтва вокального виконавства в Україні на початку XX ст.*

Мета: визначення основних шляхів розвитку і характерних ознак українського мистецтва вокального виконавства на початку XX ст., ознайомлення з творчістю видатних українських співаків, визначення їх творчого внеску в розвиток вітчизняного вокального мистецтва.

Завдання:

1. Охарактеризувати художньо-історичний період початку XX ст. в Україні.
 2. Користуючись літературою з теми, знайти відповіді на такі питання:
 - Нові приватні театри та концертні організації 1900-х років.
- Користуючись літературою з теми, знайти відповіді на такі питання:
- Музично-драматична школа М. Лисенка.
 - Перший стаціонарний український театр.

3. Охарактеризувати виконавську творчість видатних українських співаків початку ХХ ст. О. Каміонського, П. Цесевича, М. Микиші, Ю. Кипоренко-Доманського та розкрити її значення для розвитку вітчизняного вокального мистецтва.

4. Охарактеризувати виконавську творчість видатних українських співачок початку ХХ ст. С. Друзякіної та Л. Балановської.

5. Охарактеризувати виконавську творчість видатних українських співачок О. Петляш-Барілотті та К. Брун, розкрити її значення для розвитку вітчизняного вокального мистецтва.

Література: [1, 3, 7, 8, 10, 12, 17].

**Тема: Розвиток українського вокального виконавства (1917–1991 рр.).
Досягнення вокального мистецтва в Україні**

Самостійна робота студентів: *Основні шляхи розвитку та характерні риси мистецтва вокального виконавства в Україні (1917–1991 рр.). Найвидатніші представники сучасного українського вокального мистецтва.*

Мета: формування власного дослідницького досвіду в студентів для практичного застосування історико-теоретичних знань у процесі роботи над рефератом, засвоєння основних шляхів розвитку мистецтва вокального виконавства в Україні до і після 1999 р., визначення характерних ознак українського вокального мистецтва, ознайомлення з творчими біографіями найвидатніших представників української національної вокальної школи, з'ясування значення їх творчості для розвитку світового вокального мистецтва та розвитку національних вокально-педагогічних шкіл.

Завдання:

1. Національний академічний театр опери та балету – провідний музичний центр України.

2. Державна академічна українська опера (Харків, 1925 р.).

3. Героїчний тенор Михайло Голинський.

4. Щирий талант Оксани Петрусенко.

5. Мистецтво славетних українських співачок Марії Литвиненко-Вольгемут і Зої Гайдай.

6. «Український соловейко» Євгенія Мірошниченко.

7. Визначний співак Борис Романович Гмиря.

8. Анатолій Солов'яненко – видатний представник українського вокального мистецтва другої половини ХХ ст.

9. Сучасні славетні українські оперні співаки.

Література: [1, 3, 7, 8, 10, 12, 17].

VIII. Методи навчання

Лекції, семінарські заняття, дискусії, ділові ігри, кейси, робота в малих групах, самостійна робота, круглі столи, майстер-класи, робота з Інтернет-ресурсами.

IX. Методи контролю

Форма підсумкового контролю успішності навчання — екзамен. Передбачено рубіжні етапи контролю у формі усного опитування, оцінки якості виконання завдань самостійної роботи здобувачів, презентації тощо.

X. Розподіл балів, які отримують бакалаври

Розділ 1 (поточне тестування)			Розділ 2 (поточне тестування)			екзамен
T1	T2	Реф.	T3	T4	Тест	
10	10	5	10	5	10	20

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

XI. Методичне забезпечення

НМК дисципліни в гул-класі, презентації лекцій, навчальні посібники, нормативні документи, інтернет-ресурси.

XII. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Мистецтво співу в добу Античності.
2. Музика і спів у античному театрі.
3. Середньовічне церковне вокальне виконавство Західної Європи.
4. Літургійна драма і містерія – середньовічні релігійні вистави в Західній Європі.
5. Мистецтво трубадурів і труверів.
6. Вокальне мистецтво Італії епохи Ренесансу.
7. Вокальне мистецтво французького Ренесансу.
8. Вокальне мистецтво «золотого віку» Іспанії.
9. Мистецтво мінезінгерів і мейстерзінгерів у Німеччині.
10. Зародження опери. Відомі виконавці нового жанру XVII – початку XVIII ст.
11. Венеціанська оперна школа.
12. Римська оперна школа.
13. Неаполітанська оперна школа.
14. Вокальне мистецтво сопраністів.
15. Розквіт італійського вокального мистецтва вокального в першій половині XIX ст.
16. Значення творчості Дж. Верді для світового вокального мистецтва. Видатні вердівські співаки-актори.
17. Веристські співаки (так звана «молода школа»).
18. «Історичні голоси» Е. Карузо і Т. Руффо.
19. Видатні представники італійського вокального мистецтва першої половини XX ст.
20. Вокальне мистецтво видатних італійських співаків другої половини XX – початку XXI ст.
21. Формування французької оперної школи («ліричні трагедії» Ж. Б. Люллі).
22. Оперна реформа Х. В. Глюка.
23. Становлення романтичного вокального стилю у Франції першої половини XIX ст., його видатні представники.

24. Видатні французькі вокалісти другої половини ХІХ – початку ХХ ст.
25. Визначні французькі співаки ХХ ст.
26. Вокально-сценічне мистецтво «Театру Моцарта» (друга половина ХVІІІ ст.).
27. Вокальне мистецтво знаменитих німецьких співаків другої половини ХVІІІ – середини ХІХ ст.
28. Великий реформатор оперного мистецтва Р. Вагнер; видатні німецькі співаки – перші «вагнерівські співаки-актори».
29. Вокальне мистецтво видатних німецьких співаків ХХ ст.
30. Витоки жанру «оперета» та його еволюція. Національно-історичні різновиди європейської оперети.
31. Видатні західноєвропейські актори оперети другої половини ХІХ – першої половини ХХ ст.
32. Характерні риси жанру «мюзикл».
33. Шляхи формування естрадного вокального виконавства в першій половині ХІХ ст. у Франції.
34. Розвиток кафе-концертів, кафешантанів та мюзик-холів в другій половині ХІХ – на початку ХХ ст. в Західній Європі; творчість видатних естрадних виконавців даного періоду.
35. Творчість французьких поетів-співаків ХІХ – початку ХХ ст.
36. Особливості формування та розвитку музично-пісенної культури США; популярні музично-сценічні жанри другої половини ХІХ ст. у США.
37. Видатні актори американського кіномюзиклу (ХХ ст.).
38. Розвиток американської пісні в ХХ ст., її видатні виконавці.
39. Мистецтво співу Київської Русі (народний, церковний спів).
40. Розвиток мистецтва співу в Україні в ХVІ–ХVІІ ст.
41. Значення пісенної творчості Г. Сковороди для розвитку української національної музичної культури.
42. Творчість видатних українських співаків ХVІІІ – початку ХІХ ст.
43. Становлення української національної музично-вокальної школи в другій половині ХІХ ст. Значення творчості М. Лисенка для формування української академічної вокальної школи.
44. Шляхи розвитку музично-вокальної культури в Україні другої половини ХІХ ст.
45. Корифеї українського музично-драматичного театру кінця ХІХ – початку ХХ ст.
46. Значення діяльності Музично-драматичної школи М. Лисенка для розвитку вокального мистецтва в Україні.
47. Визначні українські співаки кінця ХІХ – початку ХХ ст. О. Мишуга, С. Крушельницька, М. Менцинський, І. Алчевський.
48. Видатні українські співаки першої половини ХХ ст.
49. Видатні співаки українських оперних театрів другої половини ХХ ст.
50. Розвиток українського вокального мистецтва в пострадянський період.
51. Видатні представники концертної української естради другої половини ХІХ – початку ХХ ст.
52. Провідні вокально-естрадні жанри в Україні ХХ-ХХІ ст., їх видатні представники.

ХІІІ. Список рекомендованої літератури

Основна

1. Антонюк Валентина. Вокальна педагогіка (сольний спів): Підручник. – К.: ЗАТ «Віпол», 2007. – 174 с.
2. Бокоч В. А. До проблеми методики навчання естрадного вокалу / В. А. Бокоч, Л. І. Кузьменко-Присяжна, Л. В. Остапенко // Молодий вчений. – № 8(48). – 2017. – С. 31–34.

3. Ван Чень. Методика формування виконавського артистизму студентів магістратури в процесі вокально-фахової підготовки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. пед. наук : 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання / Ван Чень: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – Київ, 2017. – 244 с.
4. Вовкун В. В. Мистецтво режисури масових видовищ: підручник / Василь Володимирович Вовкун. – К.: Н. М, 2015. – 356 с.
5. Гмиріна С. В. Постановка концертного номера як засіб фахової підготовки студента-вокаліста С. В. Гмиріна // Музичне мистецтво в освітологічному дискурсі. – 2017. № – 2. С –. 136–140. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/maed_2017_2_26
6. Гнидь Б. Виконавські школи України: Кафедра сольного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського (1971-2001) / Б. Гнидь. – К.: НМАУ, 2002. – 96с.
7. Гнидь Б. Історія вокального мистецтва / Б. Гнидь. – К.: НМАУ, 1997. – 320 с.
8. Голубев П. Поради молодим педагогам-вокалістам / П. Голубев. – К.: Муз. Україна, 1983. – 62с.
9. Гребенюк Н.1, Батовська О.2, Кириленко Я. 3, Теслер Т. 4, Хасанов Р.5. Синкретичні тенденції у сучасному Західно-Європейському вокальному та хоровому мистецтві: виклик сьогодення / STUDIA UBB MUSICA, LXVI, 2, 2021 (р. 157 – 177)
10. Іванова І. Історія опери : Західна Європа. XVII–XIX століття : навч. посібн. / І. Іванова, Г. Куколь, М. Черкашина. — К. : Заповіт, 1998. — 384 с.
11. Історія української радянської музики / Л. Архімович, Н. Грицюк, Л. Грисенко та ін. — К. : Муз. Україна, 1990. — 296 с.
12. Євтушенко Д. Питання вокальної педагогіки: Історія, теорія, практика / Д. Євтушенко, М. Михайлов-Сидоров. – К.: Мистецтво, 1963. – 340с.
13. Кононова О. Музична культура Харкова кінця XVIII – початку ХХ століття / О. Кононова. — Х. : Основа, 2004. — 176 с.
14. Корній Л. Історія української музики : підручн. для вищ. муз. навч. закл. Ч. 1–3 / Л. Корній. — НМАУ ім. П. І. Чайковського. — К.; Харків.; Нью-Йорк : Вид-во М. П. Коць. — Ч. 1 : Від найдавні часів до серед. XVIII ст. — 1996. — 314 с., Ч. 2 : Друга половина XVIII ст. — 1998. — 387 с., Ч. 3 : XIX століття. — 2001. — 479 с.
15. Манько С. Б. Естрадна музика та мюзикл / С. Б. Манько // Культура та інформаційне суспільство ХХІ ст. : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 18-19 квіт. 2013 р. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. — Харків, 2013. — С. 176.
16. Манько С. Б. Жанрова модель мюзиклу / С. Б. Манько // Культура та інформаційне суспільство ХХІ ст. : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф. молодих учених, 24–25 квіт. 2014 р. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка та ін. — Харків, 2014. — С. 124-125.
17. Манько С. Б. Історія розвитку мюзиклу в першоджерелах та публікаціях / С. Б. Манько // Традиції та новації у вищій архітектурно-художній освіті : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв. — Харків, 2014. — №1. — С. 43–46.
18. Манько С. Б. Мюзикл і рок-опера в українському соціокультурному просторі / С. Б. Манько // Культура України : зб. наук. пр. / Харків. держ. акад. культури ; за заг. ред. В. М. Шейка. — Харків, 2012. — Вип 39. — С. 268–276.
19. Манько С. Б. Мюзикл та рок-опера в українській культурі ХХІ ст. / С. Б. Манько // Х Культурологічні читання пам'яті Володимира Подкопаєва на тему: «Українська культура: виклики сьогодення» : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. 31 травня – 1 червня 2012 р. / Нац. акад. кер. кад. культури і мистецтв ; за ред. С. М. Садовенко. — Київ, 2012. — С. 181–182.
20. Манько С. Б. Мюзикл та шоу-бізнес / С. Б. Манько // Молодь України в контексті міжкультурної комунікації : матеріали ІХ всеукр. студ. наук.-практ. конф. 5 квіт. 2012 р. / Дніпропетровський ун-т ім. Альфреда Нобеля. — Дніпропетровськ, 2012. — С. 100–101.

21. Манько С. Б. Розвиток україномовних мюзиклів та рок-опер / С. Б. Манько // Молодь: освіта, наука, духовність : матеріали ІХ всеукр. наук. конф. студ. і молодих вчених 4–5 квіт. 2012 р. — Київ : Ун-т «Україна», 2012. — Ч. 2. — С. 55–57.
22. Манько С. Б. Специфіка артистичної діяльності в процесі репрезентації на вітчизняній сцені мюзиклу та рок-опери / С. Б. Манько // Аркадія. — 2012. — № 3. (34) — С. 55–59.
23. Манько С. Б. Специфіка мюзиклу та підготовка естрадного співака / С. Б. Манько // Культурологія та соціальні комунікації: інноваційні стратегії розвитку : матеріали міжнар. наук. конф. 22–23 листоп. 2012 р. / Харків. держ. акад. культури ; відп. за вип. Н. М. Кушнарєнко. — Харків, 2012. — С. 337–339.
24. Манько С. Б. Сучасний музичний театр та підготовка виконавських кадрів / С. Б. Манько // Вісн. Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв : зб. наук. пр. (Мистецтвознавство) / за ред. В. Я. Даниленка. — Харків, 2012. — №9. — С. 161–164.
25. Манько С. Б. Творчість С. Бедусенка та сучасний музичний театр України / С. Б. Манько // Культура і сучасність. — 2012. — №2. — С. 140–144.
26. Мельник, М.М. Професійні якості режисера як фахівця сценічних мистецтв. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. Київ, 2012. № 2. С. 126–130.
27. Мельник, М.М. Сольний концерт — популярна форма сучасної естради. Наукові записки. Серія: Мистецтвознавство. Тернопіль, 2017. № 2 (Вип. 37). С. 153 — 159.
28. Методичні рекомендації до курсу лекцій «Історія вокального мистецтва» / [упорядн. Л. Г. Цуркан]. — Х. : ХІМ, 1991. — 23 с.
29. Михайлова Т. Виховання співаків у Київській консерваторії / Т. Михайлова. — К. : Муз. Україна, 1970. — 128 с.
30. Музична естрада : словник // укладач В. М. Откидач. — Х. : Видавець І. В. Якубенко, 2004. — 445 с.
31. Олена Коляденко – режисер-постановник номера Марії Яремчук на «Євробаченні – 2014». УА Перший. (2014). Вилучено з <https://tv.suspilne.media/news/channel/55069>
32. Откидач В. М. Складові творчості естрадного співака (частина перша) / В. М. Откидач // Вісник ХДАДМ «дизайн-освіта в Україні: сучасний стан, перспективи розвитку та євроінтеграція». – № 4. – 2011. – С. 204 – 208.
33. Поплавський М. М. Менеджер шоу-бізнесу: підручник / Михайло Михайлович Поплавський. – К., 1999. – 560 с.
34. Рось З. П. Особливості роботи з розвитку вокально-виконавської техніки естрадно-джазових співаків: навчальний посібник з методичними рекомендаціями / Зоряна Петрівна Рось. — Івано-Франківськ : “СІМІК”, 2019. — с. 66.
35. Рябуха Т. М. Взаємодія фольклорних інтонацій та стилістичних тенденцій в українській пісенній естраді. Культура України. Серія: Мистецтвознавство : зб. наук. пр. Харків, 2018. Вип. 61. С. 190 – 199.
36. Рябуха Т. М. Специфіка впливу джазового співу на естрадне мистецтво України. Вісник Харків. держ. Академії дизайну і мистецтв : зб. наук. пр. / за ред. Даниленка В. Я. Х. : ХДАДМ, 2019. Мистецтвознавство: № 3. С. 102 – 106.
37. Семененко І. В., Іваненко М.В., Павлюкова Г.В. Концертний виступ в контексті виконавської діяльності вокаліста. «Молодий вчений» • № 11 (51). — листопад, 2017 р. - Київський національний університет культури і мистецтв. — С. 652 — 655.
38. Станішевський Ю. Національний академічний театр опери та балету України ім. Тараса Шевченка : історія і сучасність / Ю. Станішевський. — К. : Муз. Україна, 2002. — 735 с.
39. Станішевський Ю. Оперний театр Радянської України : історія і сучасність / Ю. Станішевський. — К. : Муз. Україна, 1988. — 248 с.
40. Стефанович М. Михайло Іванович Донець. [Життєвий і творчий шлях українського співака. 1883 – 1941] / М. Стефанович. — К. : Мистецтво, 1965. — 40 с.
41. Терещенко А. Львівський державний академічний театр опери та балету ім. Івана Франка : Піввіковий творчий шлях / А. Терещенко. — К. : Муз. Україна, 1989. — 206 с.

42. Теслер Т. М. Стилістика диско в українській пісенній естраді у 80-х роках ХХ століття / Т. М. Теслер // Музичне мистецтво і культура. Науковий вісник; . – Одеса: видавничий дім «Гельветика», 2021. – Вип. 32., Книга 1 – С. 403 – 413.
43. Теслер Т. М. «Український солоспів у контексті сучасного музичного мистецтва» - «Диригентсько-хорова освіта: синтез теорії та практики». Матеріали ІІ Всеукраїнській науково-практичній конференції науково-практичної конференції (ХНУМ, 25 жовтня, 2018) – С.113 – 117.
44. Теслер Т. М. «Джаз у жанрі української естрадної пісні» – «Диригентсько-хорова освіта: синтез теорії та практики». Матеріали ІІІ Всеукраїнській науково-практичній конференції науково-практичної конференції (ХНУМ, 31 жовтня, 2019) – С.30 – 32.
45. Теслер Т. М. «Стиль диско в жанрі української естрадної пісні» – «Диригентсько-хорова освіта: синтез теорії та практики». Матеріали ІV Всеукраїнській науково-практичній конференції науково-практичної конференції (ХНУМ, 29 жовтня, 2020) – С.77 – 78.
46. Теслер Т. М. «Жанр мюзиклу в сучасному музичному просторі» - «Диригентсько-хорова освіта: синтез теорії та практики». Матеріали V Всеукраїнській науково-практичній конференції науково-практичної конференції (ХНУМ, 28 жовтня, 2021) – С.67 – 69.
47. Тимофєєв В. Бела Руденко / В. Тимофєєв. — К. : Муз. Україна, 1973. — 84 с.
48. Ханас, О. (2021). Від Пономарьова до GO_A: хто з виконавців представляв Україну на "Євробаченні". Фокус. Вилучено з <https://focus.ua/uk/lifestyle/482844-ot-ponomareva-dogo-a-kto-iz-ispolniteley-predstavlyal-ukrainu-na-evrovidenii>
49. Хлисту́н О. С. Режисура української пісенної естради: стратегії творчості / Олена Сергіївна Хлисту́н // Вісник КнукіМ. Серія: Мистецтвознавство. – 2015. – вип. 33. – С. 160 – 165.
50. Хочу, щоб всі люди прокинулися. Режисер Костянтин Томільченко розповів про номер GO_A і досвід участі в Євробаченні. NB art. (2021). Вилучено з <https://nv.ua/art/evrovidenie-2021-solistka-go-a-dala-shum-moshchnuyu-energetiku-postanovshchik-vystupleniya-tomilchenko-50161353.html>
51. Музична естрада: Словник // Укладач В. М. Откидач. – Х.: Видавець І. В. Якубенко, 2004. – 445с.

Додаткова

Інформаційні ресурси

1. Інтернет ресурси, відеозаписи тощо.

ІСТОРІЯ І ТЕОРІЯ ВОКАЛЬНОГО ВИКОНАВСТВА

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності
025 «Музичне мистецтво»,
ОП «Естрадний спів»

Укладач

Теслер Тамара Миколаївна, кандидат мистецтвознавства, старший викладач

Комп'ютерний набір Ю. Заклінська
Комп'ютерна верстка І. Колесник

Друкується в авторській редакції

План 2023

Підписано до друку _____ 2023 р. Формат 60x84/16
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк ризограф
Ум. друк. арк. ____ Тираж 100. Зам № ____

ХДАК, 61057, Харків -57, Бурсацький узвіз, 4
Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК